Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание“

[COM(2015) 634 final – 2015/0287 (COD)]

и

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние“

[COM(2015) 635 final – 2015/0288 (COD)]

(2016/C 264/07)

Докладчик: Jorge PEGADO LIZ

На 18 януари 2016 г. Съветът и на 21 януари 2016 г. Европейският парламент решиха, в съответствие с член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание“

[COM(2015) 634 final – 2015/0287 (COD)]

и

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние“

[COM(2015) 635 final – 2015/0288 (COD)].

Секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 13 април 2016 г.

На 516-ата си пленарна сесия, проведена на 27 и 28 април 2016 г. (заседание от 27 октомври 2016 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 146 гласа „за“, 61 глас „против“ и 44 гласа „въздържал се“.

1. **Заключения и препоръки**

1.1 ЕИСК подкрепя мнението, че съществува необходимост и възможност за регламентиране на някои от въпросите, повдигнати в съобщението на Комисията (COM(2015) 633 final), по-специално на разпоредбите в предложението за директива относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание.

1.2 ЕИСК счита обаче, че други посочени от него фактори са много по-важни от регламентирането на договорните права в договорите за онлайн продажба на движими материални вещи, имат много по-решаващо и приоритетно значение с оглед на целите, които Комисията си поставя със създаването на единен цифров пазар, и представляват по-големи пречки пред развитието на трансграничната търговия.

1.3 Освен това, по отношение на разглежданите аспекти, ЕИСК изразява несъгласие с упоменатото от Комисията правно основание и предлага то да бъде заменено с член 169 от ДФЕС.

1.4 От това следва, че по принцип приеманите мерки трябва да се основават на директивите за минимална хармонизация, както става ясно от параграф 2, буква а) и параграф 4 от този член, което като цяло е прието от европейския законодател.

1.5 ЕИСК смята, че регламентирането на тези въпроси с две директиви вместо с един единствен инструмент е приемливо само поради спешния характер на въпроса и благоприятната възможност за регулиране на онлайн търговията с цифрово съдържание.

1.6 Освен това счита, че няма достатъчно основания за избора на варианта, предвиждащ пълна целева хармонизация, вместо другите варианти като например типови договори в съчетание с марка за доверие на ЕС или минимална хармонизация в съответствие с член 169 от ДФЕС.

1.7 Във връзка с аспектите, които в момента се регулират отделно посредством предложението относно договорите за онлайн продажба на движими материални вещи, счита, че би било по-правилно те да се регулират заедно при преразглеждането на Директива 1999/44/ЕО, от която представляват една глава, в рамките на REFIT по отношение на законодателството за потребителите.

1.8 Освен това с предложението за онлайн продажба на материални вещи Комисията създаде две системи, с което постави началото на различно третиране на продажбите на стоки онлайн и офлайн, а това е неприемливо.

1.9 В случай че намерението на Комисията се потвърди в неговия настоящ формат, ЕИСК формулира цяла поредица от подобрения на съдържащите се в предложението разпоредби, с цел да не се намалят правата на потребителите, като същевременно се гарантира реално висока степен на защита, както изисква ДФЕС.

1.10 Това се отнася най-вече за регламентирането на продажбите на цифрово съдържание, което счита за приоритет и по отношение на което по прагматични съображения приема предложената от Комисията формула за целева максимална хармонизация.

1.11 Въпреки това в тази област се наблюдават пропуски в предвижданото и дефицит по отношение на регламентирането, което е несъвместимо с максималната хармонизация и създава непреодолими трудности при транспонирането и прилагането в държавите членки. Тези трудности следва да бъдат отстранени чрез серия от предложения в конкретните области.

2. **Въведение: едно съобщение, две предложения за директиви**

2.1 С разглежданото съобщение Комисията прави първата крачка към изпълнението на Стратегията за цифров единен пазар за Европа ([1]) и прилага една от най-важните мерки от своята Работна програма за 2015 г. ([2]). С предложението се цели да се гарантира „по-добър достъп на потребителите и бизнеса до онлайн стоки и услуги в Европа“ и то включва два правни инструмента:

а) „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание“;

б) „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние“.

2.2 Съзнавайки, че от системна гледна точка основните аспекти на тези две предложения са тясно свързани с Директивата относно продажбата на потребителски стоки ([3]), Комисията изтъкна, че те са максимално съгласувани. Въпреки това тя обясни, че е решила да приеме два законодателни инструмента, тъй като специфичният характер на цифровото съдържание изисква по отношение на редица правила регулиране, различно от това на правилата, приложими по отношение на другите стоки, и че бързото технологично и търговско развитие на цифровото съдържание ще наложи преразглеждане на прилагането на настоящата директива с цел да се обоснове включването на тези разпоредби в отделен правен инструмент, а именно Директивата относно предоставянето на цифрово съдържание.

2.3 С тези два инструмента Комисията се стреми да постигне пет цели:

а) намаляване на разходите, произтичащи от разликите в законодателствата в областта на договорното право;

б) създаване на правна сигурност за предприятията;

в) стимулиране на трансграничните онлайн покупки в рамките на ЕС;

г) намаляване на щетите, понесени поради дефекти на цифровото съдържание;

([1]) Становище на ЕИСК: ОВ C 71, 24.2.2016 г., стр. 65.
([2]) COM(2014) 910 final.
([3]) ОВ L 171, 7.7.1999 г., стр. 12.

д) общ баланс между интересите на потребителите и предприятията и подобряването на всекидневния живот.

2.4 Комисията счита, че и в двата случая „целевата“ хармонизация е най-подходящият метод. Ще бъдат напълно хармонизирани правилата, приложими по отношение на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и онлайн покупките и продажбите на стоки, както и неотменните права и задължения на страните в договорите за предоставяне на цифрово съдържание и онлайн покупка и продажба на други стоки. Това обхваща почти всички разпоредби на директивата, с изключение на правилата относно сключването, валидността и въздействието на договорите, включително последствията от прекратяването на договор (член 1, параграф 4 от предложението за директива относно продажбата от разстояние) и определени аспекти на нейното прилагане.

2.5 Комисията ограничава изрично приложното поле до договорното право, регулиращо отношенията между предприятията и потребителите, тъй като, както се споменава в оценката на въздействието (стр. 23), няма доказателства за това, че разликите между законодателствата в областта на договорното право пречат на предприятията в ЕС да купуват онлайн в други държави членки. Признава, че МСП като по-слаба страна с по-слаби позиции при воденето на преговори също се сблъскват с трудности, свързани с договорното право, по-специално при използването на цифрово съдържание. Въпреки това, отчитайки по-специално позициите, изразени от заинтересованите страни и държавите членки, Комисията реши да анализира този въпрос в рамките на други инициативи, обявени в Стратегията за цифров единен пазар.

2.6 По отношение на избрания правен инструмент, Комисията обосновава използването на директива вместо регламент с убеждението, че директивите са по-подходящи инструменти, тъй като дават възможност на държавите членки да избират формата на транспониране в националното право. Според нея този избор, съчетан с пълноценна целева хармонизация на неотменните права на потребителя, ще създаде подходящ баланс между високото ниво на защита на потребителя в ЕС и значително по-големите възможности за предприятията.

2.7 Икономическата обосновка, която Комисията дава на настоящите директиви, изглежда се основава на някои предположения, по-специално на следните:

а) европейският пазар за електронна търговия все още има голям неизползван потенциал за растеж;

б) създаването на единен цифров пазар ще създаде допълнителен растеж в Европа;

в) предприятията в ЕС ще могат да увеличат своята конкурентоспособност, продавайки по-лесно на един пазар, по-голям от националните пазари;

г) ако правата на потребителите бъдат уеднаквени, а степента на тяхната защита - висока, те ще да купуват в чужбина с по-голямо доверие;

д) ако се отстранят пречките, свързани с договорното право, броят на предприятията, осъществяващи трансгранични продажби, ще се увеличи с около 122 000. Обемът на трансграничната търговия в ЕС би могъл да се увеличи с около 1 млрд. евро. Увеличаването на конкуренцията в онлайн търговията на дребно ще доведе до намаляване на цените на дребно във всички държави членки средно с 0,25 % на равнището на ЕС, което ще увеличи пряко потреблението на домакинствата в ЕС с около 18 млрд. евро;

е) от друга страна, по-големият избор на продукти и услуги ще доведе до повишаване на благосъстоянието на потребителите. Броят на новите потребители, които ще започнат да правят трансгранични покупки онлайн, е между 7,8 и 13 милиона. Като цяло реалният БВП на ЕС се очаква да нарасне с около 4 млрд. евро годишно.

2.8 Въпреки това, за да се постигнат тези предполагаеми резултати, двете директиви, които се предлагат понастоящем, не са достатъчни; те са част от по-голям пакет от мерки, сред които Комисията откроява по-специално следните:

а) предложение за регламент за трансграничната преносимост на услугите за онлайн съдържание;

б) създаване на висококачествени трансгранични услуги за доставка на пратки;

в) премахване на блокирането на географски принцип;

г) използване на платформа за онлайн решаване на спорове ([4]).

2.9 В заключение Комисията посочва, че е важно да се предприемат незабавни действия, преди да е станало твърде късно, тъй като всяко евентуално забавяне в областта на цифровото съдържание е свързано с риск от появата на национални разпоредби, които ще предизвикат разпокъсване на единния пазар и ще създадат пречки пред участието на потребителите и доставчиците, които осъществяват трансгранична търговия.

3. **Общи бележки**

3.1 Изглежда икономическите и психологическите основи, които показват каква е връзката между предложените законодателни мерки и увеличаването на обема на електронната търговия, както и неизбежното им отражение върху европейския растеж, трябва да се търсят в представеното в приложението проучване за оценката на въздействието. При все това подробният анализ на този документ не показва със сигурност, че данните, от които той тръгва и до които стига, са абсолютно надеждни, че други фактори не оказват влияние върху тях и че други варианти няма да доведат до по-добри резултати.

3.1.1 Дори ако се приемат като сигурни отправните статистически данни, според които в случай че се премахнат или облекчат пречките и допълнителните разходи, свързани пряко с действащата система, 62 % (стр. 10) от европейските търговци, което съответства на повече от 122 000 предприятия, и над 13,5 % (стр. 13) от потребителите, а това представлява увеличение от 8 до 13 милиона потребители, с което техният общ брой достига 70 милиона, ще започнат да извършват трансгранични операции онлайн, това няма да позволи да се определи със сигурност с колко ще се увеличат сделките и да обоснове произтичащото от това увеличение на европейския БВП с 0,03 %, което отговаря на около 4 млд. евро като негово неизбежно и изключително следствие; в замяна на това е сигурно, че всяко предприятие ще трябва да заплати средно 7 000 евро за адаптиране на договорните инструменти към новия режим.

3.1.2 От друга страна, същото това прочуване не показва с достатъчна точност какви други допълнителни фактори, като например езиковият въпрос или фискалните режими, качеството, цената или достъпността на високоскоростните услуги по Интернет, рискът от измама, съдебните разходи, сигурността на разплащателните средства, удостоверяването на идентичността и надеждността на продавачите, липсата на доверие в процеса на съдебно и извънсъдебно разрешаване на конфликтите, ще продължат да оказват решаващо влияние върху възможностите за осъществяване на трансграничните онлайн сделки, може би дори в по-голяма степен от настоящата правна система (това е описано на стр. 7 и следващите и на стр. 18 и следващите в оценката на въздействието).

3.1.2.1 Особено показателни в този контекст са упоменатите във всички поръчани от Комисията проучвания забавяния при транспонирането, трудностите, свързани с прилагането, и неефективността на някои системи за алтернативно решаване на спорове (АРС), създадени с Директива 2013/11/ЕС ([5]), по причини, които често пъти са свързани с липсата на финансови средства у някои държави членки, и в още по-голяма степен с видимото нефункциониране на системата за онлайн решаването на спорове (ОРС), въведена с Регламент (ЕС) 524/2013 ([6]), който влезе в сила на 15 февруари 2016 г. и е от основно значение за функционирането на единния цифров пазар.

3.1.3 Освен това не се откроява ясно какво е относителното тегло на еластичността на предлагането и търсенето при изчисляването на наситеността на пазара от гледна точка на идеалната конкуренция, което въпреки че е една чисто теоретична хипотеза, е от основно значение за достоверността на модела. Друг въпрос са външните фактори на макроикономическата политика, които оказват решаващо въздействие върху вземаните от потребителите решения за покупки, например следствията от политиките за строги икономии в сравнение с политиките за растеж, основаващи се на потребление и инвестиране от кейнзиански тип.

([4]) ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 1.
([5]) ОВ L 165, 18.6.2013 г.
([6]) Вж. бележка под линия 5.

3.1.4 В заключение, в извършената от Комисията оценка се набляга на предложения модел и не се отчитат надлежно икономическите последици от другите четири модела, които могат да бъдат избрани (оценка на въздействието, стр. 23 и следващите) и които също биха могли да допринесат за отстраняването на същите пречки, така че да се даде възможност за сравнителен анализ, по-специално вариант 5 – доброволен европейски типов договор в съчетание с марка за доверие на ЕС (стр. 25), въпреки че е свързан с малко разходи, прост е и включва малко бюрократични тежести (стр. 38 и следващите), т.е. вариантът, който отговаря най-добре на принципите на пакета „По-добро законотворчество“ ([7]) и на Програмата REFIT ([8]) и който получи подкрепа при предварителните консултации.

3.2 Изборът на директиви, насочени към максимална хармонизация, също не изглежда надлежно обоснован. ЕИСК вече е показал като цяло, че когато става въпрос за хармонизиране на области, свързани основно с функционирането на вътрешния пазар, е по-склонен да подкрепи приемането на регламенти толкова подробни, колкото това е необходимо, както и е посочил, че по въпросите, които имат отношение по-конкретно към правата на потребителите, предпочита директивите за минимална хармонизация, както впрочем е видно от разпоредбата, която се съдържа в ДФЕС (член 169, параграф 4).

3.2.1 В замяна на това ЕИСК многократно се е произнасял срещу доминиращата през последните години тенденция на Комисията да приема директиви, предвиждащи максимална хармонизация, които предлагат ниско ниво на защита и не отговарят добре на интересите на операторите ([9]).

3.2.2 В настоящия случай са налице редица въпроси, които не се разглеждат в директивите и чието хармонизиране е от основно значение като например възрастта, на която непълнолетните лица могат да сключват договори в цифрова среда (която в последната версия на Директивата за защита на личните данни е между 13 и 16 години), определението на категориите неравноправни договорни клаузи, които са характерни за договорите, сключвани онлайн, но не са обхванати от Директива 93/13/ЕИО ([10]), възникналата в последно време практика да се въвежда бутон „платете сега“ (*pay now*) на страниците на някои социални мрежи без препратка към сайт на отговорна платформа и препоръчителното включване на стандартна клауза за съвместно регулиране.

3.3 Също така не счита за обоснован варианта с две директиви вместо една, тъй като това представлява ненужно дублиране на законови разпоредби, изисква повече усилия при транспонирането, за да се постигне съгласуваност с вътрешните разпоредби на всяка държава членка, и повече усилия за тълкуване, а това би било напълно излишно, ако текстът на директивата за онлайн продажба на материални блага беше използван като основа и специфичните особености, свързани с продажбата на нематериални блага, бяха включени като изключения от основната схема, предвид факта, че разграничението между материално благо и цифрово съдържание не е ясно доловимо особено когато те са свързани помежду си.

3.4 Според Комисията изборът на инструмент е бил извършен въз основа на 189-те отговора, събрани в рамките на допитване до всички категории заинтересовани страни от целия ЕС, като допитването е проведено с група от 22 организации, представляващи широк кръг от интереси, която проведе седем семинара с държавите членки и срещи с националните правоприлагащи органи в Комитета за сътрудничество в областта на защитата на потребителите и с националните органи, отговарящи за политиката по отношение на потребителите на заседание на мрежата за политиката по отношение на потребителите (май 2015 г.). Впоследствие валидността на тази извадка беше оспорена предвид недостатъчния брой участници ([11]).

3.4.1 Въпреки това според известните и публикувани резултати ([12]) избраният вариант не е подкрепен от категорично мнозинство: потребителските организации се противопоставят ясно на всякаква форма на прилагане на законодателството на страната на продавача, докато повечето професионални организации и някои представители на академичните среди подкрепят този вариант. От своя страна повечето държавите членки изразиха съмнения във връзка с необходимостта от ново законодателство за покупки от разстояние (което вече включва онлайн продажбите), и по-специално във връзка с целесъобразността на двете директиви, като се има предвид, че е трудно да се очертаят конкретни и ясно определени насоки. На пръв поглед един обективен анализ на отговорите, получени при допитването, показва, че по вариант 5 е постигнат общ консенсус от страна на операторите и потребителите — това зависи, разбира се, от договорените от сектора стандарти за типовите договори, както и от степента на използване на марката за доверие от предприятията в ЕС — именно защото при този вариант операторите имат по-малко разходи.

([7]) Становище на ЕИСК: ОВ C 13, 15.1.2016, стр. 192.
([8]) Становище на ЕИСК:ОВ C 230, 14.7.2015 г., стр. 66.
([9]) Вж. становища на ЕИСК: ОВ C 108, 30.4.2004 г., стр. 81, ОВ C 317, 23.12.2009 г., стр. 54 и ОВ C 181, 21.6.2012 г., стр. 75.
([10]) Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, изменена впоследствие с Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и Съвета от 25 октомври 2011 г.
([11]) Становище на ЕИСК: ОВ C 383, 17.11.2015 г., стр. 57.
([12]) http://ec.europa.eu/justice/newsroom/contract/opinion/

3.5 Накрая следва да се припомни, че що се отнася до правата на потребителите в цифровата среда, ЕИСК вече имаше възможност да се произнесе обстойно по тази тема в няколко свои становища и той определи основната насока, според която същите права, които са признати във „физическия“ свят в договорите офлайн (които се сключват лице в лице), следва да бъдат приведени в съответствие с онлайн средата, без да се засягат специфичните характеристики на цифровото (нематериално) съдържание или формите, подходящи за сделки с такова съдържание. Правилата обаче следва винаги да бъдат засилвани, а не отслабвани или облекчавани. С предложението за онлайн продажба на материални вещи Комисията създаде две системи, с което постави началото на различно третиране на продажбите на стоки онлайн и офлайн, а това е неприемливо.

4. **Конкретни бележки**

4.1 Изложените по-горе съображения не означават, че ЕИСК не изразява пълно съгласие с необходимостта и възможността да се регулират някои въпроси, свързани с разглежданите предложения за директиви, по-специално по отношение на онлайн продажбите на цифрово съдържание. По отношение на продажбата на материални блага онлайн, ЕИСК препоръчва приемането на такива мерки да се извърши своевременно в контекста на REFIT. Поради очевидни ограничения, свързани с мястото, забележките по всяко от предложенията се отнасят само до точките от направеното предложение, по които се изразява разногласие.

4.2 Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние (COM(2015) 635 final – 2015/0288 (COD)

4.2.1 По отношение на правното основание, в съответствие с предходните становища на ЕИСК, представителите на потребителите, както и повечето членове на ЕИСК смятат, че това би трябвало да бъде по-скоро член 169, параграф 2 от ДФЕС, тъй като става въпрос за определянето на правата на потребителите и за тяхната защита, а не само за изграждането на единния пазар; някои членове на ЕИСК, по-специално представителите на деловите среди, които отдават предпочитание на аспекта, свързан с единния пазар, изразяват съгласие с Комисията.

4.2.2 По отношение на избора на директивата, ЕИСК смята, че хармонизацията следва да бъде минимална, като се следва моделът на действащата Директива за продажбите и свързаните с тях гаранции (Директива 1999/44/ЕО), тъй като избраният вариант води до допълнително „раздробяване“, по-малка правна сигурност и два вида защита, предвид факта, че въведените тук „подобрения“ би трябвало да се прилагат и по отношение на продажбите във „физическия свят“.

4.2.3 Предвид сложността на законодателството в областта на защитата на потребителите, предложението взаимодейства с редица други правила, като ги допълва ([13]), което изисква големи и излишни усилия за тълкуване в противоречие с добрите правила на пакета за „По-добро законотворчество“ и създава повече трудности при транспонирането с оглед на съвместимостта с вече съществуващите национални разпоредби, които транспонират и допълват онези общностни правила, които се различни в зависимост от държавата членка.

4.2.4 Поради това ЕИСК би предпочел правилата в това предложение за директива да съпътстват преразглеждането на Директива 1999/44/ЕО в рамките на програмата REFIT.

4.2.5 В следващите параграфи са представени някои предложения за конкретни промени в някои разпоредби на предложението:

4.2.5.1 ***Член 1 – Предмет***

Сключването на договори за определени услуги онлайн или от разстояние не би следвало да се изключва от нейния предмет, например отдаването на блага под наем (*leasing*).

4.2.5.2 ***Член 2 – Определения***

1. Понятието „търговска гаранция“ следва да обхваща и други форми на компенсация, в противен случай те няма да се считат за обхванати от правилата, предвидени в член 15.

([13]) Директива 2011/83/ЕС (ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64); Директива 2009/125/ЕО (ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10); Директива 2010/30/ЕС от 19.5.2010 г. (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 1).

2. Понятието „движими материални вещи“ не е определено положително, което поражда различни тълкувания от страна на държавите членки.

3. Освен това не са изключени други типове продукти, за които има отделно законодателство, като например фармацевтичните продукти и медицинските изделия, и които са изключени от обхвата на другите правила за защита на потребителите.

4. Не е уточнено дали онлайн платформите могат да се смятат за „продавачи“.

5. Не е уточнено и понятието „производител“ с оглед на неговата отговорност пред потребителя в съответствие с член 16.

4.2.5.3 ***Член 3 – Равнище на хармонизация***

Равнището на хармонизация следва да бъде минимално с всички произтичащи от това следствия за режима.

4.2.5.4 ***Членове 4 и 5 – Съответствие с договора***

1. Критерият за „устойчивост“ следва да бъдат включен ([14]) и да обуславя срока на валидност на гаранцията.

2. Определението за изискванията за съответствие следва да се формулира отрицателно, така потребителят трябва да бъде освободен изрично от задължението да доказва, че стоката не съответства на изискванията, а задължението за доказване трябва да бъде възложено на продавача.

3. Формулирането на изключенията от члена създава ситуация на общо изключване на отговорността на продавача, която не може да бъде възложена на потребителя, без да се накърни правото на регресен иск (приложимо в случая VW).

4.2.5.5 ***Член 7 – Права или претенции на трети лица***

Накрая да се добави: „…освен ако това е изрично договорено между страните и е ясно посочено в условията на договора“.

4.2.5.6 ***Член 8 – Момент, към който се установява наличие на съответствие с договора***

1. В края на параграф 2 се добавя следният текст […] „Освен в случаите, когато поради особената сложност на съоръжението не се изисква по-дълъг срок, договорен с продавача“.

2. Правата в областта на отношенията с продавача, които са предвидени в това предложение, трябва да могат да се предават на всеки добросъвестен притежател.

4.2.5.7 ***Член 9 – Средства за правна защита на потребителя при липса на съответствие с договора***

1. Съгласно тази разпоредба връщането на стоката и възстановяването на заплатената цена не могат да бъдат сред първите варианти, което противоречи на правата на потребителите в различни държави членки, между които има и съществени различия (Гърция, Португалия, Ирландия, Обединеното кралство, Дания, Литва).

2. Понятието „разумен срок“ е субективно и позволява различия при транспонирането по въпрос от основно значение, а това е несъвместимо с естеството на „максималната хармонизация“. Например в страни като България, Франция, Португалия и Люксембург срокът е 30 дни. В Унгария, Румъния, Гърция и Естония този срок е 15 дни. Разпоредбата трябва да определи срок, съответстващ на максималния срок, който се прилага в някои държави — членки на ЕС, — 15 дни.

3. Изразът „невъзможни“ в параграф 3, буква а) следва да се замени с „невъзможни в технологично отношение“.

([14]) Вж. становище на ЕИСК: ОВ C 67, 6.3.2014 г., стр. 23.

4. Също така понятието „значително неудобство“ е субективно и следва да бъде премахнато или заменено с формулата на австрийското право — „възможно най-малко неудобство“ — и придружено с възможността на разположение на потребителя незабавно да бъде предоставена подобна стока за временна замяна до приключване на поправката.

5. В предложението на Комисията не е взето предвид изискването на няколко национални законодателства (Франция, Малта, Гърция, Румъния, Португалия и Словения) на производителите и специалистите да бъде наложено задължението да държат на склад резервни части или да ги предоставят своевременно на продавачите в продължение на период, равен на очаквания живот на продукта. Този въпрос е свързан с планираното остаряване и гаранционния срок на подменената част.

6. Комисията би трябвало да задължи продавача да предостави временна замяна на стоката.

4.2.5.8 ***Член 10 – Замяна на стока***

1. Комисията не е предвидила прекратяване на правната гаранция по време на периода на ремонта или замяната, какъвто е случаят в повечето национални законодателства. Същото се отнася и за периода на провеждане на медиация, арбитраж или съдебен процес.

2. При замяна за заменената стока следва да се предоставя допълнителен гаранционен период, равен на този, който се предоставя след доставка.

4.2.5.9 ***Член 11 – Избор на потребителя между ремонт и замяна***

1. Поради посочените по-горе причини понятието „значително“ следва да бъде премахнато.

2. При „повтарящи се“ дефекти потребителят следва автоматично да има възможност да прекрати договора.

4.2.5.10 ***Член 13 - Право на потребителя да прекрати договора***

1. Спорно е и задължението на потребителя при прекратяване на договора да плаща за използването или за погиването или загубата на стоката.

2. Освен това Съдът вече е постановил, че в случай на упражняване на правото на замяна от потребителя не може да се изисква обезщетение за ползването на дефектната стока (делото Quelle ([15])).

3. Не е ясно каква сума се възстановява, когато множество стоки са придобити по обща цена, без разграничение.

4.2.5.11 ***Член 14 – Срокове***

При определянето на срока следва да отчитат всички гаранционни срокове, които вече съществуват в някои държави членки (Финландия, Нидерландия, Швеция и Обединеното кралство), за да се вземе предвид устойчивостта и планираното остаряване на продуктите.

4.2.5.12 ***Член 15 – Търговски гаранции***

1. В параграф 1 да се добави нова алинея г): други гаранции, предоставени от продавача от името на трети лица, с които се цели получаването на гаранция (гаранция за оборусването, гаранции за марката и др.).

2. Следва също така да се предостави информация за възможността търговската гаранция да се предава на трети страни.

4.2.5.13 ***Член 16 – Право на регресен иск***

1. Липсата на хармонизация на този аспект е важен източник на различия в прилагането на директивата, което има неблагоприятни последици за търговията.

2. Стандартът следва да предвижда пряка отговорност и солидарност на производителя по отношение на потребителя, когато последният избере поправка или замяна на стоката.

([15]) Дело C-404/06 – Решение на Съда на ЕС от 17 април 2008 г. (първи състав), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1461850459727&uri=CELEX:62006CC0404.

3. Следва също да е предвидено, че в случай на регресен иск на продавача срещу производителя производителят има право на възстановяване на направените разходи в пълен размер.

4. Подобно на предходните точки би трябвало да се предвиди солидарна отговорност на онлайн платформите, чрез които потребителят е закупил стоката.

4.2.5.14 ***Член 17 – Прилагане***

Липсата на хармонизация на аспектите, свързани с контрола върху прилагането на директивата, е една от основните пречки пред ефективната защита на потребителите и лоялната конкуренция.

4.3 „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание“ (COM(2015) 634 final – 2015/0287 (COD)

4.3.1 Както Европейската комисия посочва, обосновката на предложението, събирането на експертни становища и оценките на въздействието се прилагат и за двете предложения, тъй като те са замислени като пакет с общи цели. Поради това ЕИСК се въздържа да повтаря общи въпроси, които се отнасят и за двете предложения, и се придържа към излагането на бележки, отнасящи се до конкретни аспекти. Следва да се отбележи обаче, че това предложение заслужава принципното съгласие от ЕИСК, по-специално що се отнася до:

а) специалната защита на потребителите при онлайн покупката на нематериални активи предвид нарасналата сложност на продуктите, липсата на прозрачност при воденето на преговори, нарастването на сериозните опасности за сигурността и неприкосновеността на личния живот и защитата на данните, специфичните форми на нелоялни търговски практики и неравноправни клаузи, скритите разходи, различните цени в зависимост от мястото и по-нематериалния характер на използваните средства (интернет, мобилни телефони, социални медии и др.);

б) спешната необходимост от ясно законодателство в една област, в която изглежда, че само една държава членка (Обединеното кралство) разполага със специална нормативна уредба за този вид договори;

в) възможността за продължаване на максимална хармонизация на високо равнище на защита на потребителите, която да се отнася само за договорите между предприятия и производители — цел, която винаги би могла да се постигне по-добре чрез регламент;

г) необходимостта да се определи правното естество на такива договори по еднакъв начин;

д) необходимостта от всеобхватен подход към цяла серия от други мерки, очертани в стратегията за цифровия единен пазар, включително по-специално инициативите, свързани с трансграничната преносимост на съдържание, ролята на платформите, свободното движение на данни и компютърните услуги в облак, вносните във връзка с ДДС, както и действия за гарантиране на преносимостта и оперативната съвместимост на съдържанието, като се взема предвид влизането в сила на платформата за онлайн решаване на спорове ([16]) и преразглеждането на Регламент (ЕО) № 2006/2004 от 27 октомври 2004 г. за сътрудничество между националните органи, отговарящи за прилагане на законодателството за защита на потребителите;

е) необходимостта да се обърне особено внимание на защитата на физическите лица при обработването на лични данни, която се урежда от Директива 95/46/ЕО от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни ([17]) и Директива 2002/58/ЕО от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации ([18]). Тези правила се прилагат изцяло по отношение на предоставянето на цифрово съдържание, доколкото то има отражение върху обработката на личните данни;

ж) преразглеждането на регулаторния пакет за електронни съобщителни услуги;

з) необходимостта да се предвиди видно място за договорите за изчисления в облак.

([16]) ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 1.
([17]) ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31.
([18]) ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37.

4.3.2 Предлагат се следните конкретни промени на някои разпоредби, съдържащи се в предложението, което се състои от 24 члена (а не от 20, както погрешно е посочено в някои версии, точка 5).

4.3.2.1 ***Член 1 – Предмет***

Фактът, че директивата се отнася недвусмислено за „договор за предоставяне на услуга“ е посочен ясно в определенията на понятията „цифрово съдържание“ и „доставка“ в член 2, параграф 1 и параграф 10 от настоящото предложение и това засилва предложението, отнасящо се до член 1 от предходното предложение за директива.

4.3.2.2 ***Член 2 – Определения***

Остава в сила предложението за включване на представителите на свободните професии в приложното поле на определението за потребител.

4.3.2.3 ***Член 3 – Обхват***

1. ЕИСК може да приеме, че е било извършено плащане в натура („е предоставено срещу насрещна престация, различна от парична сума“), тъй като съдържанието на това понятие е точно определено и в случай на предоставяне на лични данни или други данни трябва да бъдат уточнено за какви данни става въпрос и при какви условия и обстоятелства.

2. Също така е необходимо да се изясни дали са включени някои услуги, като например платената телевизия („pay TV“), както и услугите на *Google* и *Facebook Messenger,* и дали някои физически платформи за достъп до интернет на нещата се определят като материални или нематериални активи.

3. Не е ясно дали изключването, предвидено в параграф 5, буква а), обхваща здравеопазването, хазарта или финансовите услуги. Този въпрос се нуждае от допълнителни разяснения, в противен случай може да възникне правна несигурност.

4. Не е ясно дали това обхваща и така наречените „скрити плащания“, т.е. услугите, които се предоставят безплатно, но чието изпълнение може да включва други услуги, които вече са платени.

5. В член 3, параграф 4 в обхвата на данните, чиято обработка е необходима, трябва да бъде включено не само изпълнението, но и „сключването на договорите“; обработката на тези данни следва да бъде разрешена в съответствие с правилата, предвидени в законодателството за личните данни.

6. Също е от основно значение да се изясни разликата между продукти и услуги, предоставяни онлайн, и тези, които са изцяло свързани с материални стоки като „*wearables*“ или с „Интернет на нещата“, в който повечето процедури се извършват на цифрово равнище, без това да засяга наличието на материално имущество в основата.

7. Следва да бъде ясно, че услугите на центровете за данни, а именно т.нар. изчисления в облак, са ясно определени в настоящото предложение, независимо дали са безплатни или платени, като се има предвид, че те често са свързани с други услуги или продукти, които се предоставят на потребителите, като по този начин се създава риск от изключване от приложното поле на директивата.

8. Също така е необходимо да се изясни дали по отношение на този инструмент е включено комбинирането на услуги с цифрово съдържание и комуникационни услуги, като например *Facebook Messenger* или *Google Hangout*, тъй като те понастоящем не са регулирани от Директива 2002/21/ЕО за електронните съобщителни услуги и се приема, че някои от тези услуги следва да се считат за услуги на електронните комуникации, предполагащи по-голяма защита на потребителя.

9. Също така не е ясно разграничението между ситуациите, в които събирането на лични данни е насочено само към изпълнение на договора и тези, в които то се прави с оглед на спазването на правните норми. По тази причина ЕИСК предлага като предпазна мярка директивата да се прилага за всички услуги, за които се изискват лични данни, с изключение само на услугите, за които доставчикът докаже изрично, че това се прави само с цел изпълнение на договора или спазване на закона.

10. Освен това във връзка с параграф 4 е необходимо да се изясни кога събирането на лични данни се извършва с цел изпълнение на договора или изпълнение на нормативните изисквания, като се има предвид, че в други сектори като далекосъобщенията или енергетиката събирането на лични данни, въпреки че е разрешено с оглед на изпълнението на договора, често се използва за рекламни кампании на самите предприятия, особено когато това се отнася за друг вид компенсации, различни от парични средства.

4.3.2.4 ***Член 4 – Равнище на хармонизация***

ЕИСК разбира причините за предложената максимална хармонизация, при положение че се гарантира по-високо равнище на защита на потребителите.

4.3.2.5 ***Член 5 – Предоставяне на цифровото съдържание***

Не е ясно дали задължението в параграф 2 за „непосредствено предоставяне“ на съдържание е в съзвучие с Директива 2011/83/ЕС, според която за непосредствена доставка е необходимо съгласието на потребителя и която същевременно предвижда право на оттегляне в продължение на 14 дни (член 16, буква м) от директивата). Изглежда целесъобразно правилата в тази област да се хармонизират, за да се премахне рискът от препокриване на правилата в ущърб на предприятията и потребителите.

4.3.2.6 ***Член 6 – Съответствие***

1. В параграф 1 да се заличи „когато е уместно“.

2. В параграф 1, буква б), след „за която потребителят го изисква“ да се добави „или има законни основания да го изисква“.

3. В параграф 2, буква б) да се заличи „когато е уместно“.

4.3.2.7 ***Член 9 – Тежест на доказване***

В точка 3 да се заличат думите „възможно и“.

4.3.2.8 ***Член 11 – Средства за правна защита при непредоставяне***

Формулировката на този член не взема предвид моделът на предоставяне на съдържание във временни опаковки, като в този случай липсата на достъп до един филм е трудно определима пропорционално в контекста на общата цена на пакета. Не се разглежда възможността за предоставяне на друг вид съдържание на едно и също ценово равнище (предпочитано от потребителите).

4.3.2.9 ***Член 12 – Средства за правна защита при липса на съответствие с договора***

В параграф 2 изразът „разумен срок“ следва да се замени с „без излишно забавяне“.

4.3.2.10 ***Член 13 – Прекратяване***

1. В параграф 2, буква б) изразът „доставчикът взема всички мерки, които могат да се очакват, за да се въздържи“ да се замени с „доставчикът трябва да се въздържа“.

2. Букви в), г) и д) зависят от регламентирането на авторското право, което все още не е известно.

4.3.2.11 ***Член 16 – Право на прекратяване на дългосрочни договори***

Срокът трябва да бъде само 6 месеца.

Трябва да се посочи, че това се прави без каквито и да било такси.

Брюксел, 27 април 2016 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS

ПРИЛОЖЕНИЕ

I. Следният параграф от становището на секцията беше изменен, така че да отрази компромисното изменение, прието от Асамблеята, въпреки че повече от една четвърт от подадените гласове бяха за запазване на текста в оригиналната му форма (член 54, параграф 4 от Правилника за дейността):

а) **Параграф 3.4.1**

Въпреки това според известните и публикувани резултати избраният вариант не е подкрепен от категорично мнозинство: потребителските организации се противопоставят ясно на всякаква форма на прилагане на законодателството на страната на продавача, докато повечето ~~някои~~ професионални организации и някои представители~~те~~ на академичните среди подкрепят този вариант. От своя страна повечето държавите членки изразиха съмнения във връзка с необходимостта от ново законодателство за покупки от разстояние (което вече включва онлайн продажбите) и по-специално във връзка с целесъобразността на двете директиви, като се има предвид, че е трудно да се очертаят конкретни и ясно определени насоки. На пръв поглед един обективен анализ на отговорите, получени при допитването, показва, че по вариант 5 е постигнат общ консенсус от страна на операторите и потребителите — това зависи, разбира се, от договорените от сектора стандарти за типовите договори, както и от степента на използване на марката за доверие от предприятията в ЕС — именно защото при този вариант операторите имат по-малко разходи.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 115

Гласове „против“: 91

Гласове „въздържал се“: 18

II. Следните предложения за компромисни изменения бяха отхвърлени от Асамблеята, въпреки че повече от една четвърт от подадените гласове бяха в полза на тяхното приемане (член 54, параграф 4 от Правилника за дейността):

б) **Параграф 4.2.1**

По отношение на правното основание, в съответствие с предходните предложения на ЕИСК, повечето членове на ЕИСК, включително представителите на потребителите, ~~както и повечето членове на ЕИСК~~ смятат, че това би трябвало да бъде по-скоро член 169, параграф 2 от ДФЕС, тъй като става въпрос за определянето на правата на потребителите и за тяхната защита, а не само за изграждането на единния пазар; ~~някои членове на ЕИСК, по-специално~~ представителите на деловите среди в ЕИСК, които обръщат по-голямо внимание на необходимостта предприемачите да разполагат с набор от ясни правила, които да спазват~~отдават предпочитание на аспекта, свързан с единния пазар~~, изразяват съгласие с Комисията ~~и насочват вниманието към необходимостта предприемачите да разполагат с набор от ясни правила, които да спазват~~

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 110

Гласове „против“: 110

Гласове „въздържал се“: 10

Член 56, параграф 6 от Правилника за дейността на ЕИСК постановява, че ако по време на гласуването гласовете „за“ и „против“ се разпределят поравно, председателстващият заседанието разполага с решаващия глас. В съответствие с това правило председателят реши да отхвърли предложението за компромисно изменение.

в) **Параграф 4.2.2**

По отношение на избора на директивата, повечето членове на ЕИСК, включително представителите на потребителите ~~в ЕИСК~~ смятат, че хармонизацията следва да бъде минимална, като се следва моделът на действащата Директива за продажбите и свързаните с тях гаранции (Директива 1999/44/ЕО), тъй като избраният вариант води до допълнително „раздробяване“, по-малка правна сигурност. и два вида защита, предвид факта, че въведените тук „подобрения“ би трябвало да се прилагат и по отношение на продажбите във „физическия свят“. Представителите на бизнеса в ЕИСК обаче са съгласни с предложението за прилагане на максимална хармонизация по причини, свързани с яснотата при прилагането на правата в рамките на единния пазар.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 102

Гласове „против“: 115

Гласове „въздържал се“: 14

г) **Параграф 4.2.5.3**

Член 3 – Равнище на хармонизация

Повечето членове на ЕИСК, включително представителите на потребителите, заявяват, че равнището на хармонизация следва да бъде минимално с всички произтичащи от това следствия за режима. Представителите на бизнеса подкрепят максимална хармонизация.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 112

Гласове „против“: 114

Гласове „въздържал се“: 12

д) **Параграф 4.2.5.4**

Членове 4 и 5 – Съответствие с договора

1. Критерият за „устойчивост“ следва да бъдат включен и да обуславя срока на валидност на гаранцията.

2. Повечето членове на ЕИСК, включително представителите на потребителите заявяват, че определението за изискванията за съответствие следва да се формулира отрицателно, така потребителят трябва да бъде освободен изрично от задължението да доказва, че стоката не съответства на изискванията, а задължението за доказване трябва да бъде възложено на продавача. Представители на бизнеса обаче препоръчват определението за изискванията за съответствие да се формулира общо. Според тях основният критерий за установяване на съответствие следва да бъде дали стоките съответстват на това, което се счита за договорено (напр. по отношение на вида, количеството, качеството и други характеристики).

3. Формулирането на изключенията от члена създава ситуация на общо изключване на отговорността на продавача, която не може да бъде възложена на потребителя, без да се накърни правото на регресен иск ~~(приложимо в случая VW)~~.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 99

Гласове „против“: 126

Гласове „въздържал се“: 13

е) **Параграф 4.2.5.7**

Член 9 – Средства за правна защита на потребителя при липса на съответствие с договора

1. Представителите на потребителите отбелязват, че с~~С~~гласно тази разпоредба връщането на стоката и възстановяването на заплатената цена не могат да бъдат сред първите варианти, което противоречи на правата на потребителите в различни държави членки, между които има и съществени различия (Гърция, Португалия, Ирландия, Обединеното кралство, Дания, Литва). Следвайки логиката на максималната хармонизация, представителите на бизнеса са съгласни, че този вариант не е предвиден.

2. Представителите на потребителите смятат, че п~~П~~онятието „разумен срок“ е субективно и позволява различия при транспонирането по въпрос от основно значение, а това е несъвместимо с естеството на „максималната хармонизация“. Например в страни като България, Франция, Португалия и Люксембург срокът е 30 дни. В Унгария, Румъния, Гърция и Естония този срок е 15 дни. Разпоредбата трябва да определи срок, съответстващ на максималния срок, който се прилага в някои държави — членки на ЕС, 15 дни. Представителите на бизнеса заявяват, че понятието „разумен срок“ е обективна правна формулировка, която същевременно предоставя пространство за маневриране при прилагането в различни ситуации.

3. Изразът „невъзможни“ в параграф 3, буква а) следва да се замени с „невъзможни в технологично отношение“.

4. Представителите на потребителите смятат с~~С~~що така, че понятието „значително неудобство“ е субективно и следва да бъде премахнато или заменено с формулата на австрийското право — „възможно най-малко неудобство“ — и придружено с възможността на разположение на потребителя незабавно да бъде предоставена подобна стока за временна замяна до приключване на поправката. Представителите на бизнеса се позовават на факта, че тази добре известна правна формулировка предоставя пространство за маневриране при прилагането в различни ситуации.

5. В предложението на Комисията не е взето предвид изискването на няколко национални законодателства (Франция, Малта, Гърция, Румъния, Португалия и Словения) на производителите и специалистите да бъде наложено задължението да държат на склад резервни части или да ги предоставят своевременно на продавачите в продължение на период, равен на средния живот на продукта. Този въпрос е свързан с програмираното остаряване и гаранционния срок на подменената част.

~~6. Комисията би трябвало да задължи продавача да предостави временна замяна на стоката.~~

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 100

Гласове „против“: 135

Гласове „въздържал се“: 2

ж) **Параграф 4.2.5.10**

Член 13 - Право на потребителя да прекрати договора

~~1. Представителите на бизнеса искат да се добави разпоредбата на Директива 1999/44, член 3, параграф 6, която гласи, че потребителят няма право да анулира договора, ако липсата на съответствие е незначителна.~~

1. Спорно е и задължението на потребителя при прекратяване на договора да плаща за използването или за погиването или загубата на стоката.

2. Освен това Съдът вече е постановил, че в случай на упражняване на правото на замяна от потребителя не може да се изисква обезщетение за ползването на дефектната стока (делото Quelle).

3. Не е ясно каква сума се възстановява, когато множество стоки са придобити по обща цена, без разграничение.

4. Представителите на бизнеса искат да се добави разпоредбата на Директива 1999/44/ЕО, член 3, параграф 6, която гласи, че потребителят няма право да анулира договора, ако липсата на съответствие е незначителна.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 110

Гласове „против“: 118

Гласове „въздържал се“: 18

з) **Параграф 4.2.5.10**

Член 13 - Право на потребителя да прекрати договора

1. Повечето членове на ЕИСК, включително представителите на потребителите смятат за с ~~С~~порно ~~с и~~ задължението на потребителя при прекратяване на договора да плаща за използването или за погиването или загубата на стоката. Представителите на бизнеса обаче подкрепят тази разпоредба.

2. Освен това Съдът вече е постановил, че в случай на упражняване на правото на замяна от потребителя не може да се изисква обезщетение за ползването на дефектната стока (делото Quelle).

3. Не е ясно каква сума се възстановява, когато множество стоки са придобити по обща цена, без разграничение.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 101

Гласове „против“: 132

Гласове „въздържал се“: 10

и) **Параграфи 1.3. и 1.4**

1.3 Освен това, по отношение на разглежданите аспекти, повечето членове на ЕИСК, включително представителите на потребителите изразяват несъгласие с упоменатото от Комисията правно основание и предлага то да бъде заменено с член 169 от ДФЕС. От това следва, че по принцип приеманите мерки трябва да се основават на директивите за минимална хармонизация, както става ясно от параграф 2, буква а) и параграф 4 от този член, което като цяло е прието от европейския законодател.

1.4 ~~От това следва, че по принцип приеманите мерките трябва да се основават на директивите за минимална хармонизация, както става ясно от параграф 2, буква а) и параграф 4 от този член, което като цяло е прието от европейския законодател.~~ Представителите на бизнеса обаче изразяват съгласие с цитираната от Комисията правна основа, тъй като ~~се касае за~~ въпросите, свързани с вътрешния пазар, се считат за основни и предприятията се нуждаят от набор от ясни правила, които да спазват

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 111

Гласове „против“: 123

Гласове „въздържал се“: 12